

Απαντήσεις στο μάθημα της νεοελληνικής γλώσσας

A1. Περίληψη

Το κείμενο αναφέρεται στην ιστορική και πανανθρώπινη σημασία της αρχαίας ελληνικής τέχνης. Αρχικά επισημαίνει ότι τα δημιουργήματά της έχουν διαχρονικότητα και οικουμενικότητα, αντικατοπτρίζουν την υπερίσχυση της λογικής και συνδέουν τον άνθρωπο με τους συνανθρώπους του και με το Θεό. Γι' αυτό η δημόσια προβολή τους εκτός από την αισθητική και ιστορική της αξία αποτελεί παράγοντα κοινωνικής συνοχής και πολιτικής συνειδητοποίησης. Με συγκεκριμένα παραδείγματα καταδεικνύεται ότι η τέχνη απεικονίζει το πέρασμα από την πρωτόγονη, φυσική ζωή στην οργανωμένη πολιτεία, όπου επικρατεί η ελευθερία και η υψηλή αισθητική. Έτσι, τα έργα τέχνης γίνονται αφετηρία ενδοσκόπησης και έρευνας. Μάλιστα, με τη διαρκή αναζήτηση της τελειότητας η αρχαιοελληνική τέχνη εμπνέει τις πνευματικές αναζητήσεις του ανθρώπου για το νόημα της ζωής και για την ελευθερία.

B1. Παράγραφος

Η αρχαία ελληνική τέχνη υπήρξε πραγματικά πρωτοποριακή για την εποχή της. Αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για καλλιτέχνες και μεγάλα καλλιτεχνικά ρεύματα αλλά και αντικείμενο μελέτης για τους επιστήμονες και τους τεχνοκράτες όλων των επόμενων εποχών και σε όλο τον κόσμο. Ήταν και είναι ζωντανή και επίκαιρη, γιατί ζωντανά, διαχρονικά και επομένως επίκαιρα είναι τα μηνύματα του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού συνολικά, αφού συμπυκνώνει όλη τη φιλοσοφία και τη βιοθεωρία του, σημαντική για τον οικουμενικό άνθρωπο της κάθε εποχής.

B2α. Τρόποι πειθούς που χρησιμοποιούνται στην τελευταία παράγραφο ήταν:

- ✓ **επίκληση στο συναίσθημα.** Καθώς ζητείται μία μόνο αναφορά, αυτό παραπέμπει σε ένα από τα μέσα πειθούς που οι μαθητές μπορούν να επικαλεστούν. Μπορεί να επισημανθεί η περιγραφή ή η αφήγηση («το συντροφικό συναπάντημα γίνεσθαι») ή η ποιητική λειτουργία της γλώσσας «αυγή του μυστηρίου», «δάμασε η τέχνη το ζώο», «συντροφικό συναπάντημα» ...
- ✓ **επίκληση στη λογική,** προφανές το επιχείρημα που διακρίνεται στο τέλος του κειμένου «να γιατί ... ελευθερίας». Μπορούσαν όμως να παρουσιαστούν και οι γενικές αλήθειες, που διατυπώνονται σε όλη την παράγραφο και μπορούν να θεωρηθούν αναμφισβήτητες.

B2β. Συναντώνται πολλές περιπτώσεις ποιητικής λειτουργίας της γλώσσας στο κείμενο. Ενδεικτικά αναφέρουμε :

- i. «να δαμάσει το πάθος και τη μοίρα με τα έργα του νου και της καρδιάς», 1^η παράγραφος
 - ii. «αποκρυστάλλωμα σκέψης», 2^η παράγραφος
 - iii. «όρθια σκέψη» , 2^η παράγραφος
 - iv. «καθαγιάζει και αγλαΐζει τους χώρους», 2^η παράγραφος
 - v. «ανείπωτη έκπληξη» 3^η παράγραφος
 - vi. «αυγή του μυστηρίου» , 4^η παράγραφος.
- (Πρέπει να καταγραφούν 4 παραδείγματα)

B3α. Συνώνυμα : επίτευγμα = κατόρθωμα , δαμάσει = τιθασεύσει, (ελέγξει, χαλιναγωγήσει, κατευνάσει) , μετάβαση = πέρασμα, (μεταπήδηση) , πληρότητα = αρτιότητα, (ολοκλήρωση) , ουσιώδες = σημαντικό (θεμελιώδες)

B3β. Αντώνυμα : έλλογη = άλογη, (παράλογη), κοντά = μακριά, συνοπτικό = εκτενές, (αναλυτικό, διεξοδικό) , φυσικής = τεχνητής, (πλασματικής), αιχμαλωτίσει = (απ)ελευθερώσει, (αποδεσμεύσει).

B4. Η σύνταξη και στις δύο περιπτώσεις είναι ενεργητική. Η μετατροπή σε παθητική :

- ✓ Τα πλαίσια μιας πάντα ευνομούμενης και ισορροπημένης πολιτείας διαγράφονται από τον τεχνίτη.
- ✓ Το ζώο δαμάστηκε από την ελληνική τέχνη, πριν ανακαλυφθεί από αυτήν ο τέλειος άνθρωπος.

Γ1. Παραγωγή λόγου

Επικοινωνιακό πλαίσιο εισήγησης – ομιλίας : αναγκαία η προσφώνηση «κυρίες και κύριοι, φίλες και φίλοι» και η αποφώνηση «σας ευχαριστώ για την προσοχή σας».

Πιθανός πρόλογος : γενική αναφορά στην εποχή μας , εποχή κατ' εξοχήν αντιπνευματική, όπου η τέχνη και τα «άλλα παρόμοια» του Νίκου Εγγονόπουλου μοιάζουν πιο περιττά και αταίριαστα από ποτέ. Όμως υπάρχουν άνθρωποι που στρέφουν το ενδιαφέρον μας στην τέχνη και η σημερινή ευκαιρία είναι πραγματικά αξιέπαινη και σημαντική....
(Μπορούσε επίσης να γίνει λόγος για την τέχνη γενικά, τους καλλιτέχνες και τους πνευματικούς ανθρώπους .)

Απάντηση στο πρώτο ζητούμενο:

Η προσφορά της τέχνης στους νέους

- ✓ Διευρύνει τη σκέψη και τη φαντασία, διδάσκει, καλλιεργεί την κριτική ικανότητα και αποκαλύπτει ενδιάθετες κλίσεις και δεξιότητες, διευρύνει τους πνευματικούς ορίζοντες και στρέφει το ενδιαφέρον τους σε αξίες διαχρονικές και σε προβληματισμούς άλλοτε επίκαιρους άλλοτε αιώνιους και πανανθρώπινους.
- ✓ Προκαλεί αισθητική συγκίνηση, συναισθηματική διέγερση, ψυχική ευφορία και εσωτερική πληρότητα.
- ✓ Αποφορτίζει από τους βίαιους και αγχογόνους ρυθμούς της σύγχρονης ζωής, απελευθερώνει από τις ψευδοαξίες και τις παγίδες της υλιστικής βιοθεωρίας, απελευθερώνει τις προσωπικές, ενδιάθετες δυνάμεις τους και αποτρέπει από την εκτροπή τους σε τομείς εκτόνωσης επικίνδυνους και ψυχοφθόρους.
- ✓ Υποβάλλει την ενδοσκόπηση, την εσωτερική αυτοδιερεύνηση και την αυτογνωσία, συμβάλλοντας στην ολοκλήρωση της προσωπικότητάς τους.
- ✓ Ευνοεί τις κοινωνικές τους σχέσεις, την επικοινωνία τους με ανθρώπους του πνεύματος και τους μεταφέρει ιδεολογικά μηνύματα και ανησυχίες που έχουν τη δύναμη να υποκινήσουν όχι μόνο τη σκέψη αλλά και τη δραστηριοποίησή τους για αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων και υλοποίηση κοινών οραμάτων για μια πιο ανθρώπινη κοινωνία και ένα πιο αισιόδοξο μέλλον.

Μεταβατική παράγραφος : όμως η πραγματική τέχνη (και όχι εμποριοποιημένη υποκουλτούρα) σήμερα δεν είναι οικεία και ενδιαφέρουσα για όλους τους νέους. Η βιωματική προσέγγισή της είναι ανεπαρκής για τους περισσότερους, καθώς οι φορείς της αγωγής σπάνια πετυχαίνουν την ευαισθητοποίηση των νέων ανθρώπων σε θέματα τέχνης, το εξετασιοκεντρικό και τυποποιημένο εκπαιδευτικό σύστημα δεν δίνει προτεραιότητα σε τέτοια ζητήματα, ενώ η οικογένεια συχνά τα παραβλέπει. Επομένως είναι αναγκαία η εστίαση του σχολείου στην αισθητική καλλιέργεια των μαθητών και η επαναξιολόγηση της σημασίας των καλλιτεχνικών μαθημάτων.

Απάντηση στο δεύτερο ζητούμενο:

Πώς το σχολείο μπορεί να συμβάλει στην ουσιαστική επαφή των νέων με την τέχνη;

- ✓ Μέσω των καλλιτεχνικών μαθημάτων, στα οποία πρέπει να επανεξεταστούν τα εκπαιδευτικά προγράμματα και να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στην κατάλληλη διαχείριση των εκπαιδευτικών των διαφόρων ειδικοτήτων.
- ✓ Μέσω των άλλων μαθημάτων: μπορεί να τονιστεί η δυνατότητα διαθεματικής και διεπιστημονικής προσέγγισης όλων των

διδακτικών αντικειμένων. (Τα μαθηματικά μπορούν να διδαχθούν σε έναν αρχαίο ναό και η ιστορία σε ένα μουσείο, τα αρχαία ελληνικά σε μια θεατρική παράσταση, η λογοτεχνία μπορεί να προϋδεάσει για διαχρονικά προβλήματα του ανθρώπου, που ανάλογα μπορούν να προσεγγιστούν από τον κινηματογράφο ή τη γλυπτική.)

- ✓ Μέσω επισκέψεων σε μουσεία, ενθάρρυνσης της παρακολούθησης εκδηλώσεων, παραστάσεων, μέσω της συσχέτισης των μαθητικών εκδρομών με μορφωτικούς στόχους κουλτούρας και αισθητικής αγωγής μπορεί το σχολείο να παρακινήσει και να εξοικειώσει τους νέους με όλα αυτά.
- ✓ Το σχολείο πρέπει να είναι ανοικτό στην κοινωνία και προ παντός σε διαρκή επικοινωνία με την πνευματική κοινότητα, τους ευαισθητοποιημένους καλλιτέχνες και πνευματικούς ανθρώπους, που μπορούν να εμπνεύσουν τους νέους και να αποτελέσουν υγιή πρότυπα ζωής.
- ✓ Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να παροτρύνουν τους μαθητές να γευθούν τα αγαθά της τέχνης και οφείλουν να συζητούν πάνω σε θέματα σχετικά.
- ✓ Η παρότρυνση των μαθητών να οργανώνουν σε συνεργασία με τους καθηγητές τους ή χωρίς αυτούς και να παρουσιάζουν θεατρικές παραστάσεις, κιν/φικά αφιερώματα, εκθέσεις των δικών τους δημιουργημάτων και συναυλίες με τη δική τους συμμετοχή είναι επίσης σημαντική.

Επίλογος: Παραφράζοντας τα λόγια του Καρόλου Κουν είναι σκόπιμο να τονίσουμε ότι δεν κάνουμε τέχνη για την τέχνη ούτε θέατρο για το θέατρο, αλλά για να γίνουμε εμείς καλύτεροι άνθρωποι. Από τέτοιους καλύτερους ανθρώπους έχει ανάγκη ο τόπος και η εποχή μας, κυρίες και κύριοι. Σε αυτό πρέπει να στοχεύσει και το σχολείο και όλοι οι φορείς της αγωγής και της κοινωνίας μας.